

МОРСКИ ПРОСТРАНСТВЕН ПЛАН И АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕСИ ВЪВ ВЕДОМСТВАТА

Тодор Станков Милков

докторант – отчислен с право на защита

Варненски Свободен университет „Черноризец Храбър”

Факултет „Международна икономика и администрация“

Катедра „Администрация, управление и политически науки“

t.s.milkov@abv.bg

***Резюме:** Настоящата статия разглежда така актуалния въпрос, а именно – Морския пространствен план на Република България в неговия управленски аспект и отражението му върху административните дейности на ведомство БДЧР (Басейнова дирекция „Черноморски регион“). Набелязват се / коментират се основните административни дейности, заложен в Морския пространствен план (МПП), с цел неговата реализация. От друга страна, се засягат административните процедури на това направление в конкретно българско ведомство. Търси се отговор на въпроса: Административните процеси покриват ли това, което е заложено в МПП за БДЧР? Въпросът е комплексен и съвкупен, а връзката - правопрпорционална. Изследват се някои стратегически измерители и специфики, които дават своето неминуемо практико-приложно отражение върху административните процеси.*

***Ключови думи:** МПП, БДЧР, България, управление, ведомство, административни процеси, дейности, зони, направления.*

MARINE SPATIAL PLAN AND ADMINISTRATIVE PROCESSES IN DEPARTMENTS

Todor Stankov Milkov - PhD student

Varna Free University "Chernorizets Hrabar"

Faculty of "International Economy and Administration"

Department of Administration, Management and Political Sciences

***Summary:** This article examines the current issue, namely - the Maritime Spatial Plan of the Republic of Bulgaria in its management aspect and its impact on the administrative activities of the BDHR department (Basin Directorate "Black Sea Region"). The main administrative activities included in the Maritime Spatial Plan (MSP) are noted/commented on, with the aim of its implementation. On the other hand, the administrative procedures of this direction in a specific Bulgarian department are affected. An answer to the question is sought: Do the administrative processes cover what is laid down in the MLA for BDHR? The issue is complex and cumulative, and the relationship is proportional. Some strategic metrics and specifics are studied, which give their inevitable practical-applied impact on administrative processes.*

***Keywords:** MLA, BDCHR, Bulgaria, management, department, administrative processes, activities, areas, directions.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Административните процеси касаят сложна мрежа от различен тип взаимодействия, като целта им е да се постигне баланс и хармония. Както при всеки тип взаимоотношения и взаимодействия, така и тук има определен набор от затруднения. Именно те налагат изграждането на морското пространство, планирането на управленски подход, както и обобщаване на административните дейности. Така най-общо възниква Морския пространствен план (МПП), чиято основна цел е да допринесе за устойчивия растеж на морската икономика и българския черноморски регион, като се създадат практически условия за ефективно и качествено използване на природните ресурси и съвместяване на дейностите в морското пространство¹, както и опазване на биоразнообразието и екосистемите и постигането на здравословна и комфортна жизнена среда за населението².

Морският пространствен план е всеобхватен национален документ, който включва роли, отговорности, задължения, правомощия на отделни държавни органи, институции и ресори. На всеки един от тях са възложени отделни дейности и отговорности на определено нормативно основание. Целта е целенасоченост в административните дейности при гарантиране на сигурността и премахване на вредните въздействия по българската морска граница.

Именно тези факти предпоставят избора и необходимостта от разглеждане на настоящата статия. Анализът акцентира на релацията *МПП* –

¹ https://mspbг.ncrdhp.bg/pic/documents/19/TOM_13_ZONI_FIN_09.2021.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

² https://mspbг.ncrdhp.bg/pic/documents/43/OO_EO_DEO_MSPRB_310831.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

Басейнова дирекция „Черноморски регион“³. Целта е да се онагледят взаимното влияние и факторната предпоставеност. Това води до широка информативност и осветляване на проблема.

Основна цел на изследването е да разгледа основните административни процеси, заложи от МПП в дейността на Басейнова дирекция „Черноморски регион“.

Основни задачи:

1. Да се съберат първични и вторични данни по изследвания проблем.
2. Да се проведе теоретично проучване, което да обясни процеса на взаимодействие.
3. Да се анализира и обобщи резултатът от направеното първично и вторично изследване.

МЕТОДОЛОГИЯ

Анализът ще използваме в продължение на цялата настояща статия, защото той обхваща разглеждане на частта от цялото. Обследва се цялостната природа на явленията/процесите/ситуациите. Тук особено внимание се обръща на предмета и обекта на изследване⁴.

Синтезът ще използваме, като допълващ анализа метод, тъй като благодарение на неговите възможности, ще успеем да сглобим отделните части в едно цяло и да си обясним същността на нещата. Тук има възходяща градация на информацията⁵.

³ Басейнова дирекция: <https://www.bsbd.org/> - проверен на 06.11.2022 г.

⁴ Бижков, Г., Краевски, В., *Методология и методи на педагогическите изследвания*, Унив. Изд. „Св. Климент Охридски“, София - Москва, 1999.

⁵ Желев, С., *Маркетингови изследвания*, Унив. Изд. „Стопанство“, С., 2008, с. 63.

Интерпретацията се включва също в нашия основен инструментариум на работа. Този метод тълкува, обяснява, пояснява семантиката на процесите/явленията ⁶.

Кабинетният метод ще използваме, за да съберем нужната информация по изследвания въпрос. Той е силно адаптивен метод, неструктуриран и качествен, тъй като не разполага с предварителна яснота относно предмета и обекта на изследване. Това точно позволява обективна преценка и бърза адаптация към ситуационната динамика.

Наблюдението ще ни позволи да обвържем резултатите и да сглобим цялостната картина на икономическите процеси. Това е твърде познат, но и целенасочен метод, който позволява безпристрастност и обективност; смисленост и интерпретативност; съзнателност и планомерност ⁷.

РЕЗУЛТАТИ

Основните отговорности на Басейнова дирекция „Черноморски регион“ (БДЧР), генерирани от МПП, са:

- Издаване на разрешителни за ползване на водни обекти – вътрешните морски води или териториални води;
- Определяне водите за обитаване от риби и черупкови организми;
- Разработване на План за управление на речния басейн – предварителна оценка на риска от наводнения;
- Планиране и участие в провеждането на мониторинг на водите;
- Поддържане на специализирани бази данни, карти, регистри и информационна система за водите;

⁶ Цит. изт., с. 76, 141.

⁷ Горанова, Е., Наблюдението като изследователски метод за измерване на интензивността на обучението в мултимедийна среда – В: Научни трудове на Русенския университет, Т.54, 2015.

- Оценка на състоянието на водните тела.

Във връзка с тези отговорности БДЧР се опира на:

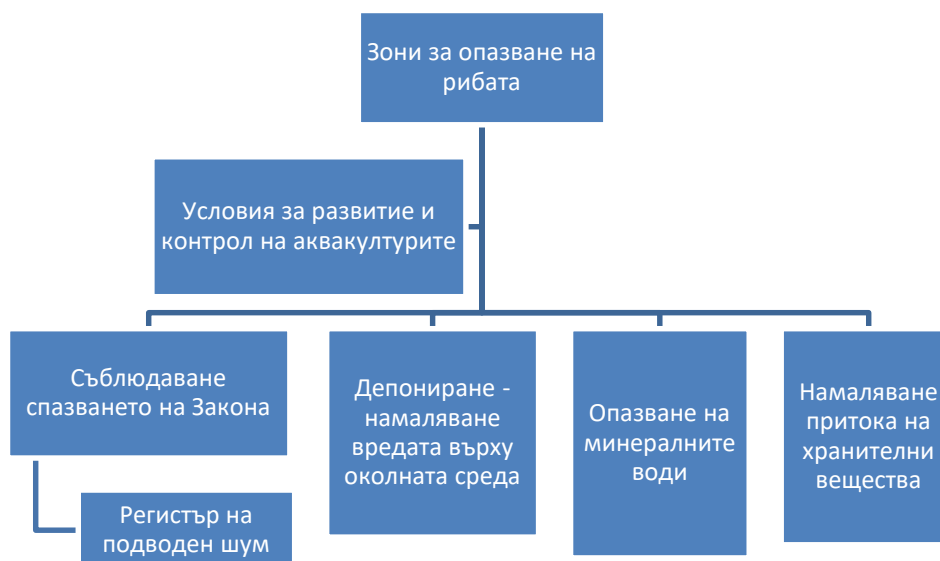
- Наредба №4 за качеството на водите за рибовъдство и развъждане на черупкови организми;

- Инструкция №1 за идентифициране на водите във водните обекти или части от тях за обитаване на риби и районите на крайбрежието за развъждане на черупкови организми;

- Правилник за дейността, организацията на работа и състав на басейновите дирекции ⁸.

БДЧР има за задача да осигури напредък, чрез въздействие по възложените ѝ съгласно МПП административни дейности. Тя борави с изключително сложна институционална мрежа, за да постигне успешно стратегическите си цели от плана. БДЧР функционира на регионално равнище и извършва административна дейност, свързана с морското пространствено планиране.

⁸ МППРБ: https://mspbg.ncrdhp.bg/pic/documents/20/MSPRB_ZAPISKA_final_09_2021.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

Фиг. 1⁹. Приоритетни административни дейности на БДЧР от МПП.

Всички посочени дейности са с краткосрочен хоризонт на изпълнение (до 201-2024 г.). Някои от тях вече са факт. Но това изисква полагане на значителни усилия и институционална организация на БДЧР. Дирекцията се старее да покрие същностните административни аспекти на МПП откъм качество, но количествените оценки не могат да се покрият напълно, тъй като са изменчиви във времето и служат като отправна точка за възникване на по-задълбочени административни дискусии.

⁹ БДЧР: <https://www.bsbd.org/> - проверен на 06.11.2022 г.

Фиг. 2¹⁰. Индикатори за управление на МПП към БДЧР.

В своята административна дейност БДЧР се стреми да спазва следните принципи:

- Публичност и отчетност;
- Защита на регионалния интерес;
- Прозрачност;
- Координираност с други институции и нормативни документи.

В своята административна дейност БДЧР спазва следните приоритети:

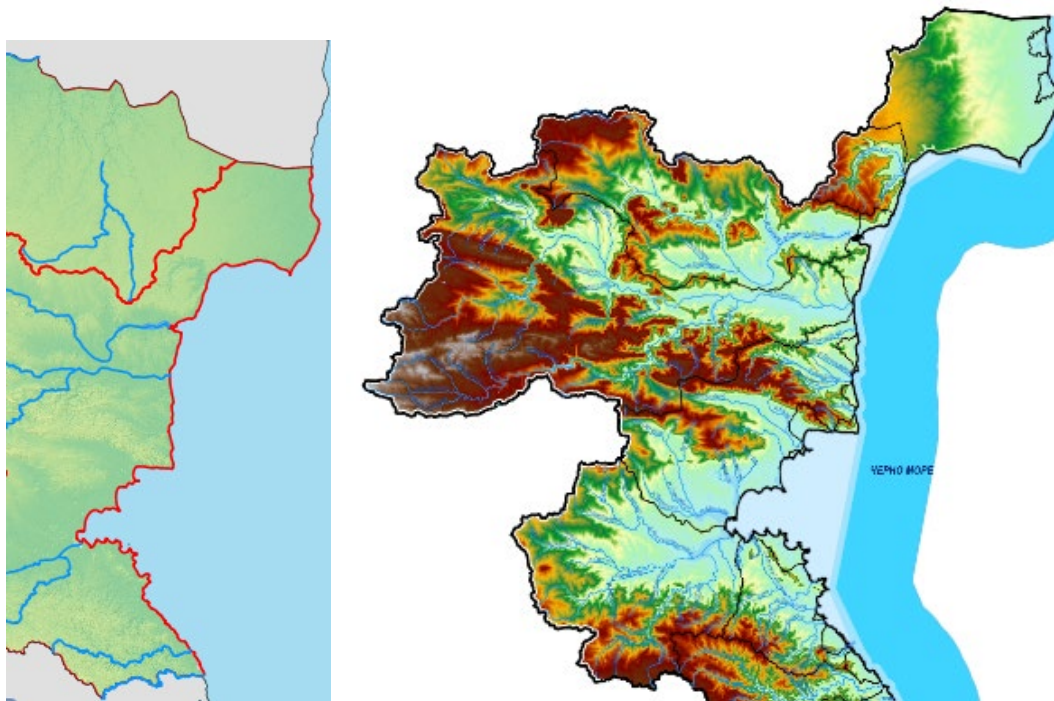
- Повишаване информираността на гражданите за опазване на морското пространство и биоландшафтно многообразие;

- Изграждане на единен информационен портал:
<https://www.bsbd.org/>;

- Формиране на реалистични представи за ефективността, дейността и възможностите за създаване на устойчива морска среда;

¹⁰ https://mspbг.ncrdhp.bg/pic/documents/20/MSPRB_ZAPISKA_final_09_2021.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

- Развитие на експертния капацитет на местно регионално ниво ¹¹

Фиг. 3 ¹² ¹³. Геоинформационна система за управление на водите – Черноморски регион.

В своята административна дейност БДЧР установява следните проблеми в управлението на водите:

- замърсяване с биогенни вещества от земеделието и отпадъците;
- Органично замърсяване;
- Химично замърсяване;

¹¹ <https://www.strategy.bg/StaticPages/CalculatingManual.aspx?guidanceType=2§ionName=PublicConsultationStandards> – проверен на 06.11.2022 г.

¹² <https://gwms.eea.government.bg/giswmr/> - проверен на 06.11.2022 г.

¹³ bit.ly/3E51m72 – проверен на 06.11.2022 г.

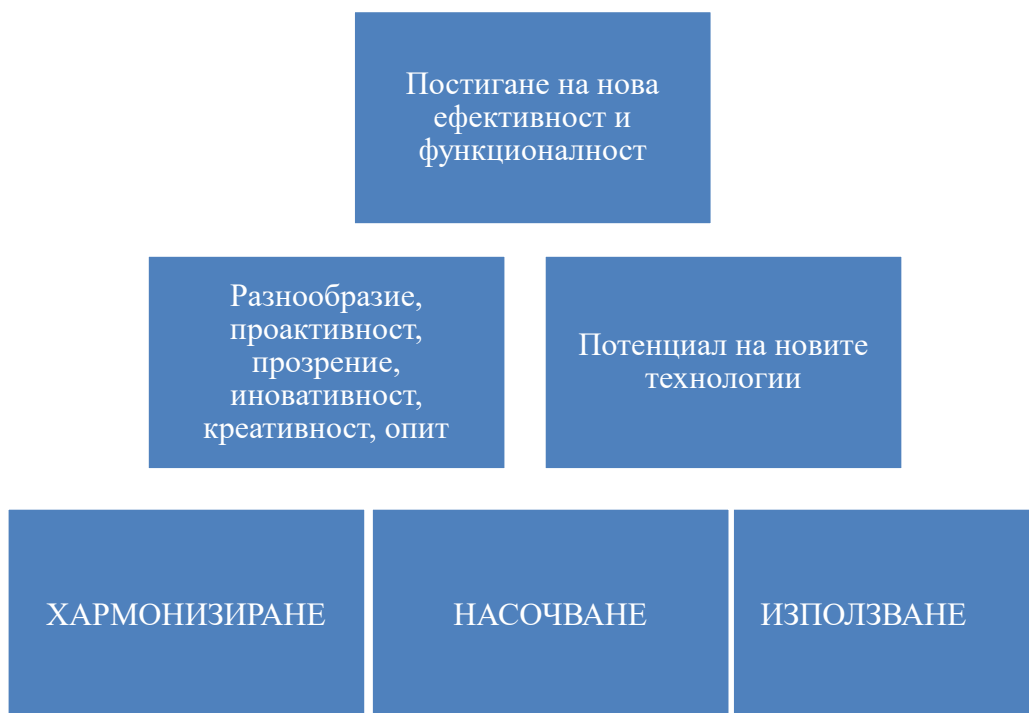
- Наличие на морфологични изменения и напречни бариери във водата;
- Промяна в количеството на водите;
- Изменение на климата;
- Недостиг на вода ¹⁴.

Фиг. 4¹⁵. Принос на БДЧР към развитието на МПП.

¹⁴ https://www.bsbd.org/PURB/2022-2027/SWMI_BG_BSBD.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

¹⁵ <https://www.ubbsla.org/maritime-spatial-plan/> - проверен на 06.11.2022 г.

Фиг. 5¹⁶. Човешкият фактор в съвременните технологии, използвани от БДЧР.

ДИСКУСИЯ

Въз основа на така получените резултати от проведеното проучване можем да заключим, че опазването, защитата и оптимизирането на ландшафтното биоразнообразие в морското пространство е гаранция за запазване на потенциала. По направления интегрирано управление и

¹⁶ Адаптирана по: Белев, Б., Цветков, М., Даскалов, С., Коритаров, Т., Атанасова, К., Потенциалът на човешкия елемент за работа в екип като фактор за устойчивост в развитието на морския сектор., Научни Трудове ВВМУ „Н.Й. Вапцаров“ 2017 Варна. ISBN: 1312-0867 (print), <http://journals.mu-varna.bg/index.php/scnvna/article/view/4489/4330> - проверен на 06.11.2022 г.

устойчиво развитие на околната среда показателите според МПП не са особено силни. На теория документите и актовете са създадени, но на практика не всичко от тях е реализирано. Сблъсъкът с проблеми и проблемни области на институциите е значителен.

Морското ни пространство е разделено на зони. Всяка една от тях се характеризира със специфика. Задачите във връзка с тях са доста амбициозни. Плановите се изготвят от специалисти със специална подготовка на отделните зони. Проблемът е, че у нас няма достатъчно подготвени специалисти. Вариант е да се привличат чужди специалисти, както и да се изпращат български специализанти на стаж в чужбина.

От друга страна, законодателството у нас се нуждае от сериозно преустройство така, че да стане полезно на практика. Липсва систематизираност и целенасоченост в административните дейности на цели звена. Цели административни структури не работят добре. Информацията не е достатъчна и е хаотично разположена. За някои структурни звена не се чува нищо или е твърде оскъдно в медийното пространство. Преобразуванията в системата не могат да бъдат хаотични и да включват самоцелни кадрови промени. Административното управление се нуждае от преустройство, което е свързано преди всичко с психологическата страна на въпроса – осъзнаване, приемане, поемане на нови роли и отговорности, отстояване на позиции и определяне на идентичност, защита на националните интереси, наличие на активно гражданско общество, нови интеграционни процеси¹⁷.

Препоръки към административните структурни звена:

- Актуализиране на законовата рамка, така че тя да стане полезна и практически насочена;

¹⁷ Михалева, Св., Българската административна реформа в условията на глобализация., Науч. алманах ВСУ "Черноризец Храбър". Сер. Общество и личност, 2003, №4, с. 107.

- Взимане на добър пример от чуждестранния опит и обмяна на кадри с чуждестранни институции;
- Налагане на постоянен мониторинг и контрол от отделните звена в поверените им зони;
- Внасяне на големи инвестиционни проекти с насоченост подобряване техническата инфраструктура;
- Въвеждане на целево финансиране;
- Увеличаване обема на специалистите, чрез трансгранично сътрудничество;
- Многоцелево използване на брегозащитните съоръжения;
- Регламентиране на всички административни дейности;
- Утвърждаване на интегрираното управление, като научна дисциплина;
- Засилване сигурността на морската транспортна инфраструктура – установяване на общи стандарти, контрол над процесите на сигурността в регионален аспект, което ще доведе до по-добро управление на кризите в областта на сигурността¹⁸;
- Разработване на нови информационни технологии, свързани с киберсигурността по морското пространство – повишаване нивото на информираност, тревога и готовност за действие¹⁹;

¹⁸ Mednikarov, B., Dimitrov, N., Vasilev, V., Security analysis of the national maritime transportation system as part of the maritime Critical infrastructures., 19th Annual General Assembly (AGA) of the International Association of Maritime Universities (IAMU) Proceedings. 2018. pp.344-351: <https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85064971824&partnerID=40&md5=e30cecafdb7aa22abe6e4e1291ee6c4a> – проверен на 06.11.2022 г.

¹⁹ Kolev, K., Dimitrov, N., Cyber threats in maritime industry - situational awareness and educational aspect., Global perspectives in MET: Towards Sustainable, Green and Integrated

- Инвестиране в специализирана изследователска инфраструктура за поддържане на последни иновации в областта морските пространства;
- Провеждане на проектно ориентирани изследователски дейности в областта на морската администрация с насоченост към образование и обучение;
- Създаване на нови центрове и неправителствени организации в областта на иновативните емпирични изследвания;
- Внедряване на иновативни софтуерни и хардуерни продукти;
- Използване на сложни стандартизирани реалистични и симулационни среди в реално време;
- Работа в три основни направления: симулатори, технологии, обучение ²⁰;
- Осъвременяване на нормативната уредба в областта на възлагане на обществени поръчки във връзка с морската инфраструктура и технически напредък;
- Стриктно спазване на принципите за публичност и прозрачност на извършваните административни процеси ²¹.

Maritime Transport, 2017, pp. 352 – 360: <https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85044409366&partnerID=40&md5=42f5b431b88aac2df881cc10cf17515f>
<https://elibrary.ru/item.asp?id=30471144> – проверен на 06.11.2022 г.

²⁰ Mednikarov, C.B., Kalinov, K., Dimitrov, N., Nikolov, Z., Increasing the sustainability of the maritime research and training., 2016 International Association of Maritime Universities - 17th Annual General Assembly, pp. 290-299:<https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85009113933&partnerID=40&md5=812e9e0dd4081dee63caeb840e86d49a> – проверен на 06.11.2022 г.

²¹ Радев, Р., COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF THE CHANGES IN THE LEGAL PROVISION OF PUBLIC PROCUREMENT IN THE REPUBLIC OF BULGARIA, Institute of

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изводите, които можем да направим в резултат на емпиричния анализ, са:

- предложеният научно-оценъчен апарат е добър инструмент за диагностика и прогнозиране;

- разгледаната БДЧР е добър пример за организиране на административната дейност и оптимизиране административните дейности, подадени от МПП;

- БДЧР показва съвестност, акуратност и прозрачност при изпълнение на служебните си административни задължения и отговорности, възложени ѝ във връзка с МПП;

- измеримите качествени показатели съдействат за установяване динамиката на икономическите административни дейности в периода 2021-2022 г.

Проучените и анализирани научно-емпирични постановки в справочната литература и практика на БДЧР допринасят за набелязване на концептуални опори на конкретното проучване, както и за аргументиране на практико-теоретичната актуалност и перспективност на изследователския проблем, означен в темата на настоящата научна публикация. Конструираният инструментариум за емпиричното изследване доказва своята плодотворност за неговото реализиране така, че да се събере значителен по обем и съдържателност емпиричен масив от данни по темата.

Knowledge Management Skopje, Makedonia, International journal, vol. 26. 1, 2018, pp. 331-343:
<https://ikm.mk/ojs/index.php/kij/article/view/3072> - проверен на 06.11.2022 г.

ИЗТОЧНИЦИ:

1. Бижков, Г., Краевски, В., *Методология и методи на педагогическите изследвания*, Унив. Изд. „Св. Климент Охридски“, София - Москва, 1999.
2. Белев, Б., Цветков, М., Даскалов, С., Коритаров, Т., Атанасова, К., *Потенциалът на човешкия елемент за работа в екип като фактор за устойчивост в развитието на морския сектор.*, *Научни Трудове ВВМУ „Н.Й. Вапцаров“* 2017 Варна, <http://journals.mu-varna.bg/index.php/scnvna/article/view/4489/4330> - проверен на 06.11.2022 г.
3. Горанова, Е., *Наблюдението като изследователски метод за измерване на интензивността на обучението в мултимедийна среда – В: Научни трудове на Русенския университет*, Т.54, 2015.
4. Желев, С., *Маркетингови изследвания*, Унив. Изд. „Стопанство“, С., 2008.
5. Kolev, K., Dimitrov, N., *Cyber threats in maritime industry - situational awareness and educational aspect.*, *Global perspectives in MET: Towards Sustainable, Green and Integrated Maritime Transport*, 2017, pp. 352-360: <https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85044409366&partnerID=40&md5=42f5b431b88aac2df881cc10cf17515f>
<https://elibrary.ru/item.asp?id=30471144> – проверен на 06.11.2022 г.
6. Михалева, Св., *Българската административна реформа в условията на глобализация.*, *Науч. алманах ВСУ "Черноризец Храбър"*. Сер. *Общество и личност*, 2003, №4, с. 107.
7. Mednikarov, B., Dimitrov, N., Vasilev, V., *Security analysis of the national maritime transportation system as part of the maritime Critical infrastructures.*, 19th Annual General Assembly (AGA) of the International Association of Maritime Universities (IAMU) Proceedings. 2018. pp.344-351:

<https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85064971824&partnerID=40&md5=e30cecafdb7aa22abe6e4e1291ee6c4a> – проверен на 06.11.2022 г.

8. Mednikarov, C.B., Kalinov, K., Dimitrov, N., Nikolov, Z., Increasing the sustainability of the maritime research and training., 2016 International Association of Maritime Universities - 17th Annual General Assembly, pp. 290-299:<https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85009113933&partnerID=40&md5=812e9e0dd4081dee63caeb840e86d49a> – проверен на 06.11.2022 г.

9. Радев, Р., COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF THE CHANGES IN THE LEGAL PROVISION OF PUBLIC PROCUREMENT IN THE REPUBLIC OF BULGARIA, Institute of Knowledge Management Skopje, Makedonia, International journal, vol. 26. 1, 2018, pp. 331-343: <https://ikm.mk/ojs/index.php/kij/article/view/3072> - проверен на 06.11.2022 г.

10. https://mspbg.ncrdhp.bg/pic/documents/19/TOM_13_ZONI_FIN_09.2021.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

11. https://mspbg.ncrdhp.bg/pic/documents/43/OO_EO_DEO_MSPRB_310831.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

12. Басейнова дирекция: <https://www.bsbd.org/> - проверен на 06.11.2022 г.

13. МППРБ: https://mspbg.ncrdhp.bg/pic/documents/20/MSPRB_ZAPISKA_final_09_2021.pdf - проверен на 06.11.2022 г.

14. БДЧР: <https://www.bsbd.org/> - проверен на 06.11.2022 г.

15. <https://www.strategy.bg/StaticPages/CalculatingManual.aspx?guidanceType=2§ionName=PublicConsultationStandards> – проверен на 06.11.2022 г.

16. <https://gwms.eea.government.bg/giswmr/> - проверен на 06.11.2022 г.
17. bit.ly/3E51m72 – проверен на 06.11.2022 г.
18. https://www.bsbd.org/PURB/2022-2027/SWMI_BG_BSBD.pdf -
проверен на 06.11.2022 г.
19. <https://www.ubbsla.org/maritime-spatial-plan/> - проверен на
06.11.2022 г.